

بنام آنکه آسمان در رکوع و زمین در سجود اوست

گرچه حلواها خوری شیرین نگرده جان تو
ذوق آن برقی بود تا در دهان آکلت
این طبیعت کور و کرگر نیست پس چون آزمود
کاین حجاب و حائل ست آن سوی آن چون مایلت

محیط زیست به همه محیط‌هایی که در آنها زندگی جریان دارد گفته میشود. مجموعه‌ای از عوامل فیزیکی خارجی و موجودات زنده که باهم در کنش هستند محیط زیست را تشکیل میدهند و محیط زیست بر رشد و نمو و رفتار موجودات زنده تأثیر میگذارد. سطح کره زمین به چهار بخش تقسیم میشود که عبارت از: سنگ کره (لیتوسفر) آب کره (هیدروسفر) هوا کره (اتمسفر) و یخ کره (بیوسفر) و هر کدام این بخش‌ها شامل ایکوسیستم‌های گوناگون هستند که به طور کلی محیط زیست را تشکیل میدهند. و تمامی عوامل تشکیل دهنده محیط زیست امروزه تحت تأثیر فعالیت‌های انسانی قرار گرفته‌اند بعد از انقلاب صنعتی سال هفده صد میلادی مردم بیشتر متکی به ماشین‌ها گردیدند که در نتیجه آن مواد مضره زیادی داخل خاک، آب و هوا گردید همچنین انداختن مواد اضافی و بیکاره افزایش روزمره نفوس انکشاف سریع صنعت و تخنیک در جهان همه عواملی‌اند که سبب ایجاد مشکلات در محیط زیست شده و زندگی انسان‌ها حیوانات و موجودات زنده را به خطر مواجه میسازند. بنابر این برای زندگی مصون باید از آلودگی محیط زیست خود جلوگیری نماییم تا مشکلات محیط زیست نداشته باشیم. ما همه میدانیم منابع طبیعی به منابع گفته میشود که در طبیعت وجود دارند و انسانها برای رفع احتیاجات خود به آنها نیاز دارند و از آنها به عنوان منبع ماده و انرژی استفاده می‌کنند بعضی از منابع طبیعی غیر قابل تجدید هستند مقدار این منابع در طبیعت محدود و تولید مجدد آنها خیلی طولانی است مانند: نفت، گاز، زغال سنگ، تیل و غیره مثالی از منابع غیر قابل تجدید میباشد. منابع قابل تجدید گروه دیگر از منابع طبیعی بوده مقدار این منابع محدود نیست زیرا به طور متواتر تولید میشوند مثلاً: باریدن باران کم شدن آب دریاها و چشمه‌ها را جبران میکنند و میتوان نباتات را به صورت مرتب کشت نمود و از محصول آنها استفاده کرد. اما باید توجه داشت که این منابع در صورتی قابل تجدید هستند که سرعت استفاده از آنها از تولید دوباره آنها بیشتر نباشد یعنی در بین تولید و مصرف توازن وجود داشته باشد. در حال حاضر حدود هفتاد و پنج فیصد انرژی از سوخت فوسیل‌ها مانند: نفت، گاز، تیل، زغال سنگ و غیره که از جمله منابع غیر قابل تجدید انرژی میباشد بدست می‌آید. سوخت‌های فوسیلی آلودگی‌های زیادی در هوا تولید می‌کنند بعضی مردم از سوختاندن چوب که از خشک شدن و قطع کردن درختان بدست می‌آید حرارت لازم را بدست می‌آورند اگرچه درختان مرتباً رشد و نمو می‌کنند اما به سبب مصرف زیاد چوب و قطع مداوم درختان جنگل‌ها که منابع چوب میباشد به تدریج از بین می‌روند. بنابراین ساینس دانان به فکر استفاده از منابع انرژی شدند که از یک طرف تمام شدنی نباشد و از طرف دیگر باعث آلودگی محیط زیست نشوند آب، باد، و آفتاب از جمله انرژی قابل تجدید هستند که بدون آلودگی میباشد خوشبختانه در بعضی ولایات کشور عزیز ما مثل فراه و هرات آسیاب‌های بادی موجود است که به کمک انرژی باد کار می‌کنند. طوری که قبلاً، متذکر شدم که تمامی عوامل تشکیل دهنده محیط زیست تحت تأثیر فعالیت‌های انسانی قرار گرفته‌اند حالا میخواهم درباره این موضوع بحث بیشتری نمایم اما قبل از آن باید بدانیم که آلودگی چیست؟ آلودگی عبارت از تغییر ناخواسته در محیط زیست است طوری که از اثر آن کیفیت محیط زیست پایین آید. آلودگی‌ها ممکن است طبیعی باشند مانند طوفان‌های که سبب برخواستن گرد و خاک میشوند و یا آتشفشان‌های که مقدار زیاد دود و گازات مختلف تولید میکنند اما امروزه آلودگی‌هایی که منشاء آنها فعالیت انسانی است خطر‌هایی زیادی برای سلامت محیط زیست و موجودات زنده دارد این نوع آلودگی‌ها را آلودگی مصنوعی میگویند زیرا منشاء آنها در طبیعت وجود ندارد مانند آلودگی خاک در اثر حشره کش‌ها.

خاک:-

خاک بخش از قشر زمین است که در اثر تماس با اجزای زنده و غیر زنده محیط تغییر میکنند. قشر خاکی زمین که نباتات در آن روئیده میشوند از یک الی سه متر عمق داشته که از اثر متلاشی شدن کامل یا نیمه کامل سنگ ها صخره ها همراه با مواد عضوی در مراحل مختلف بوجود آمده است. لذا خاک یکی از منبع مهم است که تشکیل یا ساخته شدن آن سالها طول میکشد. در هر محیط یک نوع خاک مخصوص بوجود می آید که از لحاظ گذشت زمان و مشخصات کیمیاوی متفاوت میباشند. از خاک به منظور کشت و زراعت استفاده میشود. کشت و زراعت بیش از حد خاک را ضعیف می کند. و ما انسانها در حفظ خاک باید توجه کنیم در غیر آن لایه خاک که بیشترین مواد غذایی معدنی را دارد توسط آبهای جاری و باریدن برف و باران شسته شده و خاک از لحاظ داشتن مواد غذایی ضعیف میشود که از یک طرف برای کشت و زراعت مناسب نمیشد و از طرف دیگر توسط جریان آب داخل بحرها و دریا ها شده در آنجا رسوب میکند. کشت و زراعت اگرچه مواد غذایی مورد ضرورت ما را تولید میکند اما خاک را ضعیف میکند چرا که زارعان و دهقانان برای از بین بردن امراض و آفات زراعتی و بهبود کمیت و کیفیت محصولات زراعتی مواد کیمیاوی مختلفی مانند: حشره کش ها، ادویه های از بین بردن کرم ها، میکروبهای نباتی، کود کیمیاوی و دواهای ضد گیاه های هرزه را استعمال می نمایند که استعمال دواهای مذکور علاوه بر اینکه حشرات مضره میکروبها و گیاهان هرزه را از بین میبرند سبب آلودگی خاک نیز میشوند که آلودگی خاک باعث آلودگی محصولات زراعتی گردیده و هنگامی که انسانها از محصولات نباتی و یا از محصولات حیواناتی که از نباتات آلوده به مواد کیمیاوی تغذیه میشوند استفاده نمایند زندگی شان به خطر مواجه گردیده و بعضی اوقات سبب مرگ آنها میشوند. چون تمام فعالیت های انسان بالای خاک انجام میگردد این باعث مسمومیت و فرسایش خاک میشود و در نتیجه موجب تخریب و کاهش توان زمین های زراعتی میشود. به طور کلی فرسایش خاک یک پدیده طبیعی است که به وسیله عواملی چون باد، روان آب های سطحی و تغییرات دما انجام میگردد اما با این حال فعالیت انسان از جمله زراعت مفرط، آبیاری زمین های زراعتی، چریدن بیش از حد دام ها در مزارع، جنگل زدایی و بیابان زایی باعث از بین رفتن تعادل موجود میان روند تخریب و ایجاد خاک و در نهایت باعث آلودگی آن میشوند. مسمومیت خاک میتواند در اثر افزایش نمک های خاک توسط ماشین آلات کشاورزی یا آلودگی مستقیم آن توسط افراد یا کارخانه ها ایجاد شود در این صورت خاک ناحاصلخیز و حتی سمی برای برخی گیاهان میشود. علاوه بر آن در مملکت ما افغانستان وزش باد سبب انتقال خاک از یک جا به جای دیگر میشود. لذا در حفظ آن باید توجه داشت و خوشبختانه راه های مختلف و آسانی برای حفظ پاکی خاک وجود دارد که عبارت اند از: غرس درختان در مسیر باد، مرطوب نگهداشتن خاک، کاشتن بته های که ریشه های شان ذرات خاک را به هم چسبیده نگاه میدارد.

آب :-

طبق تعریف سازمان صحتی جهان آب وقتی آلوده گفته میشود که بر اثر فعالیت انسانی در ترکیب یا خواص آن به طور مستقیم یا غیر مستقیم چنان تغییراتی وارد شود که بر اثر این تغییرات آب برای مصارفی که قبلاً در حالت طبیعی به کار میرفت نامطلوب گردد. ما همه میدانیم که آب دو بر سه حصه سطح زمین را پوشانیده است ولی صرف سه فیصد آن آب تازه میباشد که مقدار زیاد آن در قطبین ها به شکل یخ وجود دارد آب تازه جهیل ها، دریاها، چشمه ها و چاه ها صرف یک دهم فیصد آب روی زمین را تشکیل میدهند حیات نباتات انسانها حیوانات و دیگر همه موجودات زنده به آب ارتباط دارد. در بیشتر قسمت ها و شهر های افغانستان آب آشامیدنی توسط چاه ها یا چشمه ها تأمین میشود و در بعضی نقاط از آب دریا ها استفاده میشود. آب حاصل بارندگی های سالانه است اگر بارنده گی های سالانه کم باشد خشکسالی میشود افزایش نفوس عاملی دیگری برای کم شدن آب است زیرا با افزایش نفوس مصارف آب بلند میرود. چون آب در کار های روزانه مصارف زیاد دارد نمیتوان توصیه کرد که آب مصرف نکنید اما میتوان گفت که از شایع شدن آن به طریقه های مختلف جلوگیری نماید. آب نه فقط از حیث آشامیدن و شستو شو بلکه از لحاظ محل زندگی ماهیان و دیگر زنده جانها نیز اهمیت دارد زیرا ماهیان بخشی از مواد غذایی بسیار مفید انسانها را تشکیل میدهند و دارای املاح و ویتامین های بسیار مفیدی برای صحت و سلامت انسانها هستند در حال حاضر شکار زیادی ماهی ها

سبب کاهش آنها شده است جلوگیری از آلودگی آب و حفظ پاکی منابع آب از نظر تأثیرات آن بالای ماهیان نیز اهمیت دارد زیرا آلودگی آب سبب کاهش اکسیژن آن شده و در نتیجه سبب مرگ ماهی ها میشود. همچنین ریختن تیل در سطح آب باعث آلودگی آب میشود زیرا طبقه تیل که بالای آب تشکیل میشود مانع دخول شعاع آفتاب و اکسیژن در آب گردیده و بعضاً باعث مرگ زنده جانهای بحری میشود و همچنین موجودات ذره بینی مثل باکتری و ویروس ها نیز باعث آلودگی آب شده و سبب تولید امراض مختلف میشوند آلودگی آب بر خلاف آلودگی هوا و آلودگی صوتی یک مسئله شهری حساب نمیشود بلکه مسئله آلودگی آب بر علاوه شهر ها به محیط هایی دهاتی نیز کشانیده شده است زیرا چشمه ها چاه ها و دریا ها در اثر بی احتیاطی انسانها در دهات نیز آلوده میشود که متأسفانه این پدیده مهم طبیعی نیز تحت تأثیر فعالیت های انسانی قرار گرفته است طبق گزارش سازمان همکاری اقتصادی توسعه مهم ترین تأثیرات فعالیت های انسان بر روی آب در سه مورد خلاصه میشود مصرف بیش از حد آب، از بین رفتن منابع آب، آلودگی آبهای سطحی و زیر زمینی میباشد. امروزه تأمین آب شیرین برای بعضی کشور ها یک بحران جدی محسوب میشود قابل توجه است که گرم شدن زمین نیز در از بین رفتن منابع آب به خصوص در مناطق آسیای مرکزی، آفریقا شمالی و دشت های ایالت متحده نقش مهم دارد. کیفیت آبها نیز بحران دیگر است که بعضی کشور ها در پیش رو دارند امروزه آبهای سفره های زیر زمینی، رودها، دریاچه ها منابع مهم تعیین آب شیرین است که مستقیماً در معرض آلودگی توسط فعالیت های انسان قرار دارند و علل آلودگی آبها ممکن است فیزیکی و یا شیمیایی باشند. آلودگی آبها همچنین باعث بارش باران های اسیدی میگردد که برای محیط زیست سمی می باشند بنابر این برای حفظ پاکی منابع آب باید از داخل شدن آبهای فاضله صنعتی خانه گی و آبهای اضافی که بعد از آبیاری کشت و زراعت جاری میشوند به دریا ها، چشمه ها، چاه ها جلوگیری گردد. زیرا قسمی که قبلاً ذکر نمودم دهقانان برای بلند بردن حاصلات خویش از کود کیمیاوی ادویه های ضد آفات زراعتی و ضد گیاه های هرزه استفاده می نمودند که هنگام آبیاری این دواها همراه آب اضافی زراعت به دریا ها، چشمه ها و بحر ها ریخته و سبب آلودگی آبها میشوند.

هوا:-

هرگاه یک یا چند ماده آلوده کننده هوا با غلظتی معین برای مدتی در هوا موجود باشد طوری که به انسان، نبات و حیوان و اشیا زیان رسانده و باعث پایین آمدن کیفیت محیط زیست گردند آن هوا را هوای آلوده گویند. آلودگی هوا ورود مستقیم یا غیر مستقیم هر عنصری توسط انسانها یا عامل طبیعی که احتمال ایجاد اثرات نامطلوب بر سلامتی انسانها و محیط زیست داشته باشد. مواد آلوده کننده هوا شامل بعضی گاز هایی گلخانه ایی گاز های حامل از سوختن دی اکسید گوگرد، گردو غبار، ذرات معلق در هوا، ذرات فلزات سنگین همچون سرب، مس، جیوه و کروم و غیره دود فابریکات موترها، ماشین آلات، داش های مختلف بخاری، ذغال سنگ، چوب، گاز طبیعی، کاربن مونو اکساید، کاربن دای اکساید، یلفر دای اکساید، اکساید های نایتروجن و بعضی هایدرو کاربن ها بوده و هرکدام به نوعی باعث آلودگی هوا میشوند. هرگاه مقدار این گازات در فضا زیاد شود بالای تمام موجودات زنده تأثیر منفی نموده و برای صحت انسان ها مضر و خطرناک میباشد. چنانچه اگر گاز سلفر دای اکساید که از سوختن زغال سنگ تولید میگردد تنفس شود سبب تخریب چشم بینی و شش ها شده و حتا سبب مرگ میشود. سلفر دای اکساید برای نباتات نیز ضرر دارد زیرا سلفر دای اکساید از طریق سوراخ های حجرات برگ داخل آن شده و در موجودیت رطوبت همراه آب تیزاب گوگرد را میسازد و تیزاب گوگرد باعث پژمردگی و حتا از بین رفتن حجرات برگ گردیده و روی آنها لکه های زرد رنگ تولید می کند و همچنین تیزاب گوگرد باعث فرسودگی ساختمان ها و فلزات روی زمین میگردد. و گاز دیگر که مضر است کاربن دای اکساید که آلوده کننده عمده هوا بوده که یک قسمت آن توسط نباتات جذب و از آن در ساختن مواد غذایی کار می گیرند و قسمت دیگر آن به دورا دور زمین یک طبقه کاربن دای اکساید را تشکیل میدهد زمانی که حرارت آفتاب به زمین میرسد یک مقدار آن توسط زمین جذب شده و مقدار دیگر آن منعکس می گردد ولی طبقه کاربن دای اکساید حرارت مذکور را جذب نموده و نمی گذارد از سطح زمین فرار نماید کاربن دای اکساید حرارت جذب شده را به تدریج آزاد نموده سبب بلند رفتن درجه حرارت در سطح زمین میشود. هوای آلوده به صحت انسان مضر است. سلفر دای اکساید یا بخار آب و

دیگر مواد کیمیایی مانند نایترجن دای اکساید در هوا تعامل نموده لکه های ظریف سلفیت را بوجود آورده می‌تواند این ذرات که به وسیله هموا حمل و نقل شده می‌تواند عنصر کلیدی دود را تشکیل داده و برای صحت زنده جانها شدیداً خطرناک می‌باشد ذرات کوچک در عمق شش ها لانه کرده باعث التهاب و صدمه نسجی شده سالمندان و افرادی را با امراض قلبی و تنفسی را به خطر می‌اندازد. مطالعات تازه رابطه قوی بین سطح بلندی این ذرات و ازدیاد بستری شدن در شفاخانه ها و نرخ بلند مرگ و میر را نشان میدهد همچنان هموای آلوده به دود و بخار شهری باعث کاهش فاصله دید چشم انسان شده می‌تواند. تعامل این دو گاز سلفر دای اکساید و نایترجن دای اکساید باعث باران اسیدی نیز میگردد و باران اسیدی شدیداً به صحت مضر است باران اسیدی باعث یک: سهم قوی در از بین رفتن جنگلات عملکرد متقابل مغلّق با فشار های طبیعی. دو: آزاد شدن فلزات نظیر المونیم که باعث وارد آوردن صدمه بر مزارع پوشش گیاهی آبهای سطحی میگردد. سه: صدمه مستقیم بر محصولات زراعتی و پوشش گیاهی در اثر غلظت بلند آلودگی هوا یا اثرات غیر مستقیم در اثر وارد شدن تغییرات کیمیایی خاک. چهار: وارد شدن صدمه بر منابع آب و اکوسیستم های مربوطه و غیره. و تنها را از بین بردن باران های اسیدی استفاده ناکردن از سوخت فوسیلی به مقدار زیاد است.

غذا:-

ماو شما برای انجام فعالیت های روزمره خود به انرژی ضرورت داریم و انرژی مورد ضرورت خود را از غذا هایی که از نباتات و حیوانات بدست می آوریم تامین می نماییم. انسان های اولیه از میوه ها دانه ها و برگ هایی که به طور طبیعی روی زمین بود استفاده میکردند حیوانات را برای بدست آوردن پوست و گوشت آنها شکار میکردند هنوز هم عده ای از انسانها بعضی حیوانات را برای خوردن و استفاده از پوست آنها شکار می کنند و همچنان مردم از میوه و چوب نباتات که به طور طبیعی در جنگل ها کوه ها می رویند استفاده مینمایند اما بیشتر مردم غذا هایی را میخورند که از طریق زراعت یا مالداری بدست میآورند زیرا منابع غذایی موجود در طبیعت به اندازه نیست که بتواند ضرورت غذایی همه مردم را تامین کند. از این سبب با افزایش جمعیت زراعت و مالداری نیز گسترش یافت. ساینس دانان در حال حاضر در سراسر جهان تلاش می کنند تا راه هایی را برای بهبود کیفیت مواد غذایی و بالا بردن پروتین آنها جستجو نمایند چنانچه از نسل های جدیدی از برنج و گندم و جواری تولید کرده اند که مقدار پروتین بیشتری در آنها وجود دارد هدف ساینس دانان بهبود بخشیدن به کمیت و کیفیت مواد غذایی است که از نباتات حاصل میشود اگرچه کشت و زراعت غذای بیشتر انسان ها را فراهم میکند اما اثرات منفی نیز بالای ایکوسیستم دارد زیرا دهقانان در مبارزه علیه آفات نباتی و از بین بردن علف های هرزه از دوا های زهری استفاده می کنند و زمین که در ابتدا نباتات و حیوانت زیادی بالای آن زندگی میکرد به تدریج این نباتات و حیوانات را از دست میدهد. بعضی علما ساینس عقیده دارند که بهتر غذای مردم جهان بیشتر از نباتات باشد تا این که از حیوانات زیرا در غیر این صورت مقدار زیاد انرژی در زنجیر غذایی ضایع میشود. بنابر این نباتاتی مانند گندم، جو، جواری و غیره در مقایسه با حیوانات مانند گوسفند، گاو و غیره برای تعداد بیشتر از انسانها غذا فراهم می کند این موضوع خصوصاً در مناطق پر جمعیت تر اهمیت بیشتری دارد البته برای این کار نباتاتی باید پرورش داد که مقدار پروتین و ارزش غذایی آنها برای انسانها بیشتر باشد.

آلودگی صوتی :-

به طور عموم صداهایی که انسان مایل به شنیدن آن نیست حتی صدای موسیقی که به طور ناخواسته به گوش انسان برسد و سبب برهم خوردن آرامش انسان شود آلودگی صدا یا آلودگی صوتی یاد میشود. آلودگی صوتی وقتی است که انواع از صداهایی ناخواسته در محیط باشد. درک نوع صدا به عنوان آلودگی صوتی به طرز تلقی افراد درباره صدا ارتباط میگیرد. یعنی صدای مطلوب برای یک شخص ممکن است صدای نامطلوب برای شخص دیگری باشد. از آنجاییکه محیط آرام و بدون سر و صدا خصوصاً در هنگام استراحت، خواب و انجام فعالیت های فکری از جمله نیاز هایی اساسی انسانها به شمار میرود لذا هر صدای که به نحوی آرامش

انسان رامختل کند آلودگی صوتی محسوب میشود. این آلودگی بر خلاف دیگر آلودگی ها مخصوص محیط های شهری و مناطق پر جمعیت به ویژه مناطق صنعتی میباشد. به طور مثال : سرو صدا ناشی از حرکت موتر ها ماشین آلات ساختمانی، صدای بلند تر از حد رادیو و تلویزیون، صدای بلند طیاره و غیره عواملی اند که سبب آلودگی صوتی میگردد. اثرات آلودگی صوتی بر انسان به صورت عموم شامل اختلالات روحی برهم خوردن تمرکز فکری و کاهش قدرت شنوایی است.

حالا ما دانستیم که انسان ها سلب بعضی از آلودگی های محیط زیست میشوند بنابر این این وظیفه ای تمام انسان های کره زمین است که از خاک، آب، و هوای کره خود محافظت نمایند تا نسل های بعدی نیز بتواند از آنها استفاده بکنند. حفاظت محیط زیست به هر گونه عملیاتی که برای نگهداری محیط زیست یا جلوگیری از تخریب آن صورت می گیرد گفته میشود. انسانها هم میتواند در سطوح شخصی و یا هم در سطوح سازمانی یا دولتی مانند اداره ملی محیط زیست از محیط طبیعی محافظت کنند. حفاظت محیط زیست تحت تاثیر سه فاکتور در هم آمیخته است. یک: قوانین زیست محیطی. دو: اخلاق. سه: آموزش و پرورش. برای اینکه حفاظت از محیط زیست به واقعیت تبدیل شود مهم است که جوامع در این زمینه ها پیشرفت کرده و تصمیمات زیست محیطی را اتخاذ کنند تمام این سه فاکتور هم در سطح تصمیمات بین المللی و هم در سطح ارزش های رفتاری و شخصی بر محیط زیست تاثیر میگذارد. امروزه مشکلات محیط زیستی رو به رشد بوده و فعالان محیط زیست ایده های بدیعی برای حفظ ایکوسیستم ارائه می کنند. شاید فکر کنیم حفظ وظیفه فعالان محیط زیست است که ایکوسیستم را حفظ کنند اما نمیتوانیم با این بهانه از زیر بار مسولیت شانه خالی کنیم. این وظیفه همه ما است که جلو تخریب زمین و طبیعت آنرا بگیریم. ما که ساکنین کره زمین هستیم لازم است که اقدامات فوری برای کاهش تمام احتمالات از دست رفتن این خانه زیبا و چیز هایی که در آن قرار دارد را انجام دهیم و اگر همه دست به دست هم بدهیم میتوانیم تغییر اساسی ایجاد کنیم و شاید در مدت چند سال آینده ببینیم میزان ویرانی محیط زیست کاهش یافته است. محیط زیست سالم از نیاز هایی اساسی در حیاط بشری است که در فقدان آنها زندگی انسان ها با انواع مختلفی از مشکلات و نابسامانی ها مواجه خواهد شد. زندگی هر فرد بسته به نوع محیطی که در آن زیست می کند جدا از شرایط اجتماعی و فرهنگی آن از وضعیت اقلیمی و طبیعی اش نیز متأثر میشود و امروزه مشکلات محیطی و آلودگی های آن از چالش های جدی برای حیات حال و آینده بشر بوده و با رشد روز افزون این مشکلات رفتاری هایی زیادی نیز برای انسانها خلق میشود. تغییرات اقلیمی افزایش ذرات سمی در هوا و رشد سرسام آور امراض گوناگون از عمده ترین مشکلات است که در زندگی حال و آینده بشر را تحت شعاع خود قرار داده و سالانه هزاران انسان قربانی آلودگی محیطی کمبود هوای پاک برای تنفس میشوند. مشکلات محیط زیستی به عنوان یک پدیده فراگیر در تمامی کشور های دنیا به نحوی وجود داشته و هیچ کشوری نیست که از تهدیدات این پدیده کشنده مصون باشد. در میان این کشور ها افغانستان عزیز ما نیز از جمله کشور هایی است که میزان آلودگی هوا و محیط زیست در آن به شکل نگران کننده ای روبه گسترش بوده و براساس آمار های موجود روزانه ده ها نفر بنابر آلودگی محیط زیست به امراض تنفسی و سایر امراض گرفتار میشوند. آلودگی محیط زیست باعث امراض مختلف جسمی و روحی در انسان ها میگردد. اگر بخواهیم مشکلات محیط زیست را برطرف سازیم یک عزم راسخ و با پشتکار و تلاش زیاد ضرورت داریم. برای حل و رسیدگی به مشکلات محیط زیست دو جنبه میتواند مؤثر باشد. یک: نظم بخشی به صورت ظاهری شهر ها ایجاد ساحات سبز، ساخت و ساز جاده ها و غیره. دو: نهاد های مسؤل برای نهادینه سازی فرهنگ حفاظت از محیط زیست در میان مردم تلاش نمایند.

چونکه تنها رسیدگی و سروسامان دهی به صورتی ظاهری شهر ها نمیتواند موثریت قاطعی برای بهبود محیط زیست داشته باشند آنچه که میتواند موثریت این کار را تامین کند گسترش فرهنگ حفاظت از محیط زیست در میان مردم است. با این کار یک عزم همگانی برای نگهداری محیط زیست به وجود می آید. همکاری مردم با شهرداری و سایر نهاد های مربوطه الزامی بوده و در صورتیکه برنامه تامین محیط زیست سالم همکاری و همراهی مردم را نداشته باشند نمیتوان که محیط زیست سالم و پاک امیدوار بود. پس به ما لازم است که به خاطر محیط زیست خود تلاش نمایم. در اثر بهبود وضعیت محیط زیست که در نتیجه شرایط زندگی خوبتر شده و باعث رشد و ترقی اجتماعی و اقتصادی کشور ما میگردد. به گفته مصطفی ظاهر (آلودگی آب، آلودگی هوا و آلودگی زمین یک قاتل خاموش است قاتلی است که تفنگ ندارد مرمی ندارد چهره

و شکل ندارد و شما را خاموشانه می کشد) حفظ محیط زیست برای بقای انسانها یک ضرورت انکار ناپذیر است. افغانستان از نظر محیط زیستی کشوری است دارای منابع سرشار برای زندگی سالم انسانها و حیات وحش. ساخت یک محیط زیست سالم در کشور و بهره بری موثر و استراتژیک از آن میتواند یک اجتماع و یک کشور را از وابستگی های اقتصادی و صنایع بیرون برهاند. کشور عزیز ما افغانستان از جمله خوش آب و هوا ترین کشورها در جهان است. آب و هوای افغانستان مناسب برای رشد و نمو و زندگی سالم انسانها و حیوانات میباشد. افغانستان دارای کوه های فراوان جنگل های انبوه و سبز زار های زمین های حاصل خیز زراعتی دارد این امکانات سرشار طبیعی زمینه یک محیط زیست سالم را برای انسان های این سرزمین مساعد کرده است. اما با ابراز تأسف میگویم که وضعیت محیط زیست کنونی کشور ما در حال خوبی قرار ندارد منابع آبی کشور رو به خشک شدن و ملوث شدن است، آب دریا های کشور رایگان بنبه کشور هایی همسایه می رود، نسل ماهی ها و حیوانات دریا روبه انقراض است، اکثر جنگل های کشور تخریب گردیده است، کوه ها از علف زارها برهنه گردیده است و حیات وحش در حال از بین رفتن است، حیوانات به خصوص پرندگان از این کشور به کشور دیگر مهاجرت کرده و زمین های زراعتی به زمین های رهایشی مبدل گردیده است. هر قدمی که امروز برداشته شود از قدمی که به امید فردا خواهد شد بهتر است. کشور عزیز ما در حالی با این مشکلات دست و پنجه نرم میکند که کشور های دیگر نیز حتا تمام جهان با آن درگیر است. مشکلات محیط زیست در کره زمین به سرعت در حال افزایش است و این یکی از عمده ترین مشکلات منطقه ما و جهان به شمار می رود. مشکلات محیط زیست مصیبتی برای حیات وحش، مناطق قطب شمال، جنگل ها، زمین های زراعتی در معرض خطری که به سرعت در حال افزایش است اثرات تغییر اقلیم را تحمل می نمایند. زمین من حیث یک ایکوسیستم در حال تغییر است بخشی بزرگ این تغییر متاثر از جهانی شدن و انسانها است. اکنون مقدار گاز کاربن دای اکساید در اتمسفر بیشتر از هر وقت دیگر است. کاربن دای اکساید در اتمسفر من حیث لحاف گرمی عمل نموده از فرار حرارت جلوگیری می نماید. ما به این دلیل در سیاره زمین وجود داریم که زمین حرارت کافی در اتمسفر ذخیره می کند تا درجه حرارت را در محدوده باریک نگهداشته حالاتی را بوجود می آورد که هوای قابل تنفس، آب پاک و آب و هوای که بقای ما به آن ارتباط دارد را فراهم مینماید. انسانها شروع به برهم زدن این تعادل نموده است. ما انسانها سطح گاز هایی به دام اندازنده حرارت در اتمسفر را توسط دود موتورها، فابریکات و دستگاه های تولید برق خود بیش از حد بلند برده ایم اگر همین اکنون شروع به درست کردن مشکل نه کنیم مسول تغییرات ویرانگر محیط زیست خود خواهیم بود. گرمی شدید، بلند رفتن آب سطح ابحار، طوفان های شدید و مخرب را تجربه خواهیم نمود. در این اواخر وقایع ترساننده که با پیش گوییهای علمی در رابطه با اثرات تغییر اقلیم همزمان میباشند بیشتر معمول شده اند. انسانها هر چقدر بیشتر از موتورها، نفت، گاز، زغال سنگ، و کاغذ و غیره مواد استفاده بیشتر بکنند مشکلات محیط زیستی روز به روز افزایش پیدا می کند و حتا سرعت هم میگیرد. در اثر قطع درختان اقلیم تحت تاثیر قرار می گیرد یعنی اقلیم گرم میشود و یک اقلیم گرمتر نمونه های بارش برف و باران را تغییر داده باعث تزیید خشکسالی ها و سیلابها نوب یخچالی های طبیعی و قطعات یخی و در نتیجه باعث بلند رفتن سطح ابحار میگردد. بلند رفتن گرما باعث ازدیاد بالا رفت بخارات از سطح ابحار و انبساط هوا شده ظرفیت ذخیره نمودن رطوبت آن بلند می رود و در مقابل این حادثه باعث میشود تا منابع آب و جنگل ها و دیگر سیستمهای ایکولوژیک طبیعی زراعت، تولید برق، زیر ساختارها، توریسم، صحت انسان متاثر میشود. از دیاد دوا مدار نفوس انسانی باعث بلند رفتن تقاضا برای غذا شده است هنگامی که مقدار بیشتر زمین تحت کشت برود فشار بیشتر بر ایکوسیستمهای طبیعی وارد خواهد شد. تغییرات اقلیم مناطق زراعتی را به صورت مستقیم از طریق دگرگونی در درجه حرارت اندازه بارندگی و به صورت غیر مستقیم از طریق تغییر در کیفیت خاک آنها و امراض متاثر میسازد هنگامی که درجه حرارت زیاد شد شرایط رشد آنها نظیر ملخ برای تکمیل نمودن چندین دوره تکثری مطلوب تر شده نفوس آنها از دیاد می یابد. و حالات آب و هوایی شدید نظیر درجه حرارت بلند یا بارندگی های شدت سیلابها خشکسالی ها و غیره محصولات زراعتی را نیز متاثر خواهد ساخت. تغییر اقلیم مشکل عمده ای است که در اثر فعالیت های انسانی به وجود آمده باعث وارد آمدن چندین صدمه مستقیم یا غیر مستقیم بر صحت انسان میگردد سوزاندن مواد سوخت فوسیلی تزیید در تعداد فابریکه های صنعتی و نابود سازی مقدار زیاد جنگلها از دلایل تجمع گاز گلخانه بی در اتمسفر میباشد. و این عمل باعث گرمای شدتد زمین میشود و گرمای زمین اثرات ناگوار وسیع شامل از دیاد مرگ و میر های

مرتبط با گرمای جهان، کم آبیها، پراکنده شدن امراض میکروبی، سوء تغذی و صدمه بر فراساختار های حفظ الصحة همگانی را در قبال دارد. بنابر این ما باید پیشگیری های لازم برای متوقف ساختن تغییر اقلیم را داشته باشیم. گاز های گلخانه یی مسؤل تخریب لایه اوزان طبقه استراتوسفر که زمین را از صدمات تشعشعات ماورای بنفش آفتاب حافظت می کند. فرسایش لایه اوزان طبقه استراتوسفر باعث مواجه شدن انسان به مقدار زیادی تشعشعات ماورای بنفش خورشیدی و ازدیاد در بوجود آمدن سرطان جلدی در مردمان با جلد روشن میگردد همچنان این حادثه باعث ازدیاد در تعدادی افرادی که از مشکلات چشم نظیر آب مروارید رنج میبرند و باعث تضعیف سیستم ایمنی بدن انسان نیز میگردد. در نتیجه گرم شدن کره زمین ازدیاد در محل زیست و زاد و لو عوامل پرکننده کننده امراض نظیر حشرات از جمله پشه ملاریا شده زمینه انتقال و فلوده شدن را فراهم می کنند. اثرات قوی بلند رفتن سطح آب ابحار بر صحت انسان از این قرار اند: مرگ و میر و زخمی شدن در اثر سیلابها، کاهش دستیابی به آب پاک در نتیجه نفوس آب شور به منابع آب شیرین، آلوده شدن ذخایر آب آشامیدنی از طریق راه یافتن مواد زاید در آنها، تغییر در پخش و توزیع امراض در اثر پراکنده شدن ناقل امراض، تغییر در حاصلات زمین های زراعتی و تغییر در ماهی گیری و اثرات صحتی ناشی از بیجا شدن نفوس و غیره میباشد. پس ما دانستیم که آلوده شدن محیط زیست باعث تغییر اقلیم و تغییر اقلیم باعث بوجود آمدن مشکلات زیادی میگردد. در لین صورت ما مکلف هستیم تا از محیط زیست خود حفاظت نماییم. این وظیفه اداره ملی محیط زیست و مردم شریف و با عزت افغانستان است که از محیط زیست کشور خود محافظت نمایند و این نکته را هم ما باید بدانیم که تا مردم افغانستان برای محافظت از محیط زیست کشور خود تلاش نکنند ما هیچگاه یک محیط زیست سالم نخواهیم داشت. حفاظت از محیط زیست کشور ما باعث ترقی پیشرفت و آبادی کشور ما میگردد. و از همه مهمتر نسل های آینده ما نیز در فضای سبز و آرام زندگی خواهد نمودند. حفاظت از محیط زیست وظیفه ای ملی و دینی ما است. دین اسلام و پیغمبر بزرگوار ما حضرت محمد (ص) نیز ما را به حفاظت از محیط زیست امر میکند و از تخریب آن نهی می کند چنانکه در یک حدیث خود میفرماید: (برای عالم هر چیزی حتی ماهی در دریا از خداوند طلب آمرزش می کند. "زیرا بیان اعتقادات و احکام توسط علماء به دریا ها هم میرسند و عالم میگوید به دریا ها هم نباید آسیب رساند زیرا موجودات زنده در آن زندگی می کنند") امروزه بیشتر خطراتی که منابع را تهدید می کند ما میدانیم که به وسیله ما انسانها ایجاد میشود. مثلاً: جنگل ها را از بین میبریم تل چوب بدست میاوریم یا اینکه در زمین های آن خانه بسازیم یا برای آنکه محصول بهتری داشته باشیم از انواع مواد کیمیای استفاده نموده آب و خاک کشور خود را آلوده میسازیم با دود موتر ها فابریکه ها هوا را آلوده نموده به خود و موجودات دیگر ضرر میرسانیم. پس بیاید از محیط زیست خود با این چند روش ساده محافظت کنیم تا باعث افتخار خود و خانواده و جامعه خود شویم تا شاهد یک محیط پاک و عاری از آلودگی باشیم. با حفاظت از محیط زیست خود وظیفه دینی و ملی خود را انجام دهیم.

امروز برای حفاظت از محیط زیست توصیه های میشوند که ما باید آنها را انجام دهیم که آنها عبارتند از:
یک: استفاده از انرژی آفتاب و باد به عوض سوخت های فوسیلی و چوب زیرا انرژی آفتاب و باد از آن جهت که آلودگی ندارد انرژی پاک گفته میشود.

دو: استفاده کمتر از کود های کیمیای در زراعت.

سه: دوران دوباره مواد

چهار: وضع قوانین برای حفاظت از جنگل ها معادن و آنها و تطبیق قانون.

پنج: غرس نهال ها و بته ها برای جلوگیری از انتقال خاک.

شش: در مورد محیط زیست با مردم صحبت کنید در مورد مزایا محیط زیست سالم و آلوده شدن آن توسط انسان ها سخن بگوید.

هفت: کار شناس بوده باشید.

هشت: بجای رانندگی کردن با موتر از بایسکل استفاده نمایید و یا پیاده روی کنید.

نه: از گوشت یا محصولات لبنی کمتر استفاده نماید و از سبزیجات بیشتر استفاده کنید.

ده: برای خود یک باغچه بسازید.
پس لطفاً کار امروز را به فردا می‌فگنید و همین امروز دست به کار شوید و قبل از عمل کردن به هر کاری
خوب فکر کنید تغییرات را از خود شروع کنید. به گفته جان دیویی "محیطی که انسان در آن زندگی می‌کند
تنها محیط مادی یا فیزیکی نیست بلکه زمینه فرهنگی نیز دارد "

سکوت چیست به جز حرف های ناگفته
من از گفتن می مانم اما زبان گنجشکان
زبان زندگی جمله های جاری جشن طبیعت ست
زبان گنجشکان یعنی زبان بهار و برگ
(فروغ فرخزاد)

به امید یک افغانستان سر سبز

با احترام

زلیخا "مرادی"

منابع که از آن جهت مطالعه استفاده نمودم: کتاب های مکتب، سایت انترنتی ویکی پدیا و کتاب گرم شدن کره
زمین که مولف آن محمد نعیم نسین میباشد.